

‘Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben’ (Onze Vader 4)

Ds. Ilonka Terlouw | Avondmaal | 10 februari 2019

1. Terugblik

Het ‘Onze Vader’ is vorig jaar al heel wat keren langsgekomen. Misschien was het u vanochtend al wel opgevallen, dat – opnieuw – Matteüs 6 als Schriftlezing op de borden staat. Goed mogelijk dat u zich tegelijkertijd niet meer precies weet te herinneren wat er allemaal over het Onze Vader gezegd is.

Daarom wil ik met u terugblikken. Laat me jullie meenemen in een samenvatting van wat in de verschillende preken vorig jaar de revue passeerde:

- **‘Heer, leer ons bidden.’** Als eerste. Het ‘Onze Vader’ is het gebed dat Jezus ons leerde. Het vormt het antwoord van Jezus op de vraag van de discipelen: ‘Heer

leer ons bidden'. Het is het enige waarvan de discipelen in de evangeliën aan Jezus vragen het hen te *leren*; het is een van de weinige vragen waar Jezus zó concreet antwoord op geeft. Hij kauwt ons de woorden voor. Zó moeten jullie bidden.

- **God eerst, dan wij.** Ten tweede. Het 'Onze Vader' bestaat uit zeven gebeden, zeven vragen. Deze kunnen in twee categorieën ingedeeld worden: de eerste drie vragen zijn gericht op *God* – het gaat in die gebeden om Gods naam, Gods Koninkrijk en Gods wil. Dáárna komen de vragen waarin wij mensen en onze noden centraal staan. In die gebeden bidden we om ons brood, onze schuld en de moeilijkheden op ons pad.
- **Geen 'ik', 'mij' of 'mijn'.** Vervolgens hebben we gekeken naar het eerste woord van het Onze Vader: 'Onze'. Dat zet direct de toon. We bidden niet 'Mijn Vader'. We bidden ook niet tot 'God, dé Vader. Nee, we bidden tot *onze* Vader. Jezus leert ons bidden in verbondenheid met alle andere kinderen van God. De woorden *ik, mij of mijn* komen in het hele gebed zelfs niet voor! Dat is nog eens uitdaging, zó te bidden!
- **De Vader van Jezus.** Na het openingswoord volgt een tweede, evenzo belangrijk woord: Vader. Het gebed zo beginnen is een nieuwigheid, afkomstig van Jezus. In het Oude Testament wordt God weliswaar 17x vergeleken met een vader, maar Hij wordt nooit aangesproken als vader. In de evangeliën wel. God wordt maar liefst 170x aangesproken als Vader, en alle 170x is Jezus degene die dat doet. God is allereerst *Jezus' Vader*. En nu leert *Hij*, deze Jezus, onze Heer, *ons* om ook zó te bidden.
- **God is God.** We bidden tot onze Vader die 'in de hemelen' is. Die woorden duiden op Gods verhevenheid. God is God – laat daar geen misverstand over

bestaan. Zorgzaam, liefdevol, de volmaakte Vader, maar nog steeds: God, de eeuwige, de totaal Andere, Hij die bepaalt wat goed is. Dat God 'in de hemelen is' hoeft overigens geen afstand te scheppen. Christus is daar immers ook én ook wij zijn daar geworteld. Wij zijn burgers van dat rijk in de hemelen en ontvangen daar in die hemelse werkelijkheid talloze geestelijke zegeningen van God. Gods goedheid is eindeloos.

- **Bidden om een open hemel.** Precies die goedheid van God doet ons bidden dat Gods naam, Gods koninkrijk en Gods wil ook *op aarde* de toon zal zetten, net zoals in de hemel. We bidden dat die hemelse werkelijkheid, de werkelijkheid van God en het geloof, de aarde zal bepalen. Johannes ziet dat, aan het einde van de Bijbel in een visioen heel letterlijk voor zich. Hij ziet een nieuwe hemel, een nieuwe aarde en het hemelse Jeruzalem dat neerdaalt op de aarde. Gods aanwezigheid zal de aarde vullen. Dáár kijken we naar uit, daar bidden we om, week in week uit.
- **Zit jij erop te wachten?** Dát is nogal wat, waar we om bidden. Het is goed je te realiseren dat het zaken zijn waar de gemiddelde Nederlander niet op zit te wachten: Op Gods naam en Zijn Koninkrijk. Dat roept daarom ook de vraag op: Zit jij erop te wachten: Op Gods naam, Gods Koninkrijk en Gods wil? Staan die centraal in jouw leven? Zetten God en Zijn Koninkrijk en Zijn wil de toon in onze gemeente hier in Tollebeek?
- **Uw wil geschiede.** Vooral die laatste 'Uw wil geschiede' stuit bij ons nog weleens op verzet... Dat gebed is de enige bede uit het Onze Vader waarvan we weten dat Jezus die exact zelfde woorden ook zélf gebeden heeft. In Getsemane bad hij: 'Vader, niet mijn wil, maar Uw wil geschiede'. Deze derde bede vormt niet enkel een vraag. Het omvat volledige *overgave aan* God: een overgave aan Gods liefde. Gods wil is gericht op het leven voor al zijn

schepselen tot in eeuwigheid. Die 'wil' sluit persoonlijk lijden niet uit. Jezus aanvaardt dat. En wij? En jij?

2. Vandaag

Na dat alles gebeden te hebben, belanden we bij dat tweede deel van het Onze Vader. De kijkrichting verandert. De gerichtheid op God wordt ingewisseld voor een gerichtheid op wat wij mensen nodig hebben. Jezus leert ons bidden: **'Onze Vader, Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben.'**

Het contrast met het eerste deel van het *Onze Vader* lijkt groot, en *is* ook groot. Gods naam, Gods Koninkrijk en Gods wil worden ingewisseld voor een gebed om een heel basaal iets: ons dagelijks brood. Het gebed spitst zich daarbij ook nog eens toe op *vandaag*: Niet de grote toekomst van Gods Koninkrijk of het hemelse Jeruzalem staat centraal, maar dat wat wij *hier en nu* nodig hebben. Het gebed dat Jezus ons voorhoudt is concreet en klein, een eenvoudig gebed. Het brengt je dagelijks leven tastbaar voor het voetlicht. Wat heb jij vandaag nodig?

Na al die grootse woorden en gebeden, draait het plots om je leven hier en nu in al zijn concreetheid. **Wat heb jij vandaag van God nodig?**

Het woordje 'vandaag' is daarbij leidend. Let op, dat je *dát* woordje niet over het hoofd ziet! Jezus leert ons te bidden voor *vandaag*. Het gaat niet om je vragen van gisteren of je zorgen van morgen. Nee, *dít* is de dag die de HEER geeft, zegt psalm 118. Deze dag, dat is de dag waar het leven met God zich afspeelt. Wat is het, dat jij voor vandaag van God nodig hebt? Niet gisteren, niet morgen. Wat heb je *nu* nodig?

Het is zo gemakkelijk te blijven hangen in het verleden, in de pijn van gisteren, de herinneringen. Je draagt het verleden met je mee, zeker wel. Maar gisteren zelf is voorbij. De vragen van gisteren zijn de vragen van gisteren. God vraagt je: Wat kan ik vandaag voor je doen? Nu? Waar loop je nu tegenaan?

Dit gebed grijpt ook niet vooruit op wat morgen brengen zal. Jezus is niet zo van 'je zorgen maken om de dag van morgen', vooruitlopen op zaken die er nog niet zijn. Laat God zich daar maar om bekommeren. Wij leven in geloof bij de dag van vandaag. Dát is de dag die ons door God gegeven wordt. En voor die dag bidden we: geef ons vandaag het brood dat we deze dag nodig hebben.

3. Manna in de woestijn

Met dit vierde gebed uit het Onze Vader, herinnert Jezus ons aan de tijd dat Israël door de droge, hete woestijn trok, onder leiding van Mozes. Elke dag gaf God hen het manna. Ze mochten elk dag zoveel verzamelen als dat ze voor die dag nodig hadden. U kunt dat verhaal nog eens nalezen in Exodus 16, als u wilt. Het volk Israël trok door de woestijn, 40 jaar lang, op weg naar het Beloofde land en God zorgde voor hen. Hoe? Van dág tot dág.

Met Onze Vader herinnert Jezus ons aan dat verhaal. Jezus leert ons te bidden om niet meer en minder dan dat: Om brood voor de dag die voor ons ligt. 'Geef ons vandaag het brood dat we nodig hebben' is een gebed waarmee je bidt om manna in de woestijn. En als bidden zoiets is als manna verzamelen, dan wordt dagelijks bidden noodzakelijk. Immers, het manna van gisteren is niet houdbaar en bruikbaar voor vandaag. Dat van morgen is nog niet gevallen. God geeft op ons gebed manna uit de hemel dat precies genoeg is voor vandaag.

Met dat brood en door dat gebed zullen wij het volhouden op de weg die door de woestijn gaat, 40 jaar lang.

Het is wel goed om daar nog even apart bij stil te staan, bij die tocht door de woestijn. Juist dit gebed om ons dagelijks brood, zou het misverstand kunnen oproepen, dat God je dus een verzorgd leven geeft. Een verzorgd en aangenaam leven dat van alle gemakken is voorzien. 'Verzorgd' dus op een manier zoals wij dat

graag zien, volgens onze standaards. Maar nee, zo is het niet. Als we bidden: ‘Geef ons vandaag het brood dat we nodig hebben’ dan betreft dat Gods zorg van dag tot dag, op een weg die door de woestijn gaat, vaak een leven lang.

Wat dat betreft is het goed om de context van deze vierde bede van het Onze Vader er opnieuw bij te betrekken.

4. Het Brood dat wij nodig hebben

Het gebed dat Jezus ons leert, staat namelijk niet *los* van dat wat eraan voorafgaat. Het contrast tussen de eerste helft van het Onze Vader en de tweede helft is groot, ja, maar dit contrast vormt géén tegenstelling. Je zou zelfs kunnen zeggen: de tweede reeks gebeden kun je pas echt goed begrijpen in het licht van de gebeden die eraan voorafgaan.

Wat is het gebed dat er direct aan vooraf gaat? ‘Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, also ook op de aarde.’ Zoals gezegd, dan stuit je op één van de moeilijkste zaken van het geloof: Gods wil. Eén ding is wel duidelijk: Het plaatst ons leven in het grotere plan van God. Het maakt inzichtelijk dat ons persoonlijke leven soms lijden zal omvatten, zoals Jezus lijden moest *om Gods wil*. Ons leven is soms maar al te goed vergelijkbaar met die woestijn waar de Israëlieten doorheen trokken!

Tegelijk geldt: Ze waren wél op weg naar het beloofde land. Het nieuwe leven, het open graf wacht. God naam, Gods koninkrijk en God wil zál op aarde komen zoals in hemel. Het *is* al komende, in ons leven, daar waar wij als kinderen van God Zijn Koninkrijk en zijn gerechtigheid zoeken. Dat maakt ons leven tot een leven vol uitzicht en vol hoop.

Wie dat allemaal in gedachten heeft, zal op een andere manier bidden om zijn dagelijks brood. Het gebed om ons dagelijks brood wordt dan tot een gebed dat we

het mogen volhouden op de weg van het Koninkrijk. 'Uw wil geschiede, Vader, op aarde zoals in de hemel' én – zo voegen we er direct aan toe – Geef mij dan ook vandaag wat ik dáárvor nodig heb. Geef mij het brood dat ik nodig heb om Uw wil in de praktijk van mijn leven hier en nu te kunnen volbrengen.

Het brood dat we daarvoor nodig hebben, is geen brood van graan en gist, maar hét Brood met een hoofdletter. Voortdurend, dag aan dag, hebben wij Jezus Christus zelf nodig, om het te kunnen volhouden als de wil van God ons roept op ongekende paden. Zijn nabijheid, zijn goedheid, zijn perspectief, zijn vrijheid, zijn vreugde, elke dag weer. Zijn begrip, zijn geesteskracht. Op de weg van Gods wil, leer je te bidden om hét Brood om in hét Leven te blijven. Jezus verzekert ons, in ditzelfde hoofdstuk, dat als je zó zoekt naar het Koninkrijk van God, je erop kunt vertrouwen dat God je zal geven wat je nodig hebt: of dat nu brood met een kleine letter of met een hoofdletter is.

Wat heb jij vandaag nodig, om het vol te houden op de weg van Gods Koninkrijk?
Wat heb jij vandaag nodig op de weg waarop God je roept?

5. 'Here, zegen deze spijs...'

In ons dagelijks leven bidden we regelmatig een gebed dat nauw aansluit bij deze bede uit het Onze vader. 'Here, zegen deze spijs. Amen'. Wie herkent het niet? Velen van ons zullen gewend zijn om die woorden voor het eten te bidden. Heeft u zich weleens afgevraagd wat Gods zegen inhoudt? Waar bid je nu eigenlijk om als zegt: 'Here, zegen deze spijs'?

Door te bidden voor ons eten, brengen we dat samen wat Jezus in het Onze Vader ook samenbrengt: de concrete, dagelijkse boterham is tegelijk beeld van het hemelse Brood. In het brood dat op ons bord ligt, ligt zoveel meer dan gegist en gebakken deeg wanneer God er zijn zegen aan geeft.

Wie bidt om Gods zegen, bidt om Gods aanwezigheid en zijn leven-brengende kracht. Als je van maaltijd tot maaltijd bidt, vraag je God of Hij zelf aanwezig wil zijn in het voedsel dat je eet. Je bidt dat Hij mét dat voedsel bovenal iets van zichzelf en van Zijn goedheid aan jou wil geven. Je bidt dat Gods leven-brengende kracht die simpele boterham tot zegen voor je lichaam en geest zal maken: opdat je ook vandaag als kind van God zal kunnen en mogen leven.

Die boterham op je bord is daardoor niet langer 'gewoon maar' brood. Door het gebed aanvaard je het als geschenk van God, als Brood uit de hemel, tot zegen voor wie het eet.

Wat dan dat goede van God is, dat erin mee zal komen?

Wie zal het zeggen?

Wat heb jij vandaag nodig? Dat weet alleen God.

En ik verzeker je: Hij weet het, nog voordat je Hem voor je brood of eten bidt.

Kracht om de moeheid te overwinnen, in je gezin of op je werk?

Nieuwe vreugde in een situatie van boosheid?

Een fris perspectief op de zaken die vandaag gaan gebeuren?

De nabijheid van God?

Ontspanning voor je lijf en leden?

Energie, fysieke energie, om de volgende stap te zetten?

Genade, vergeving?

Wie zal het zeggen? – Gód zal het zeggen.

Zijn zegen zal het geven.

6. Slot

'Onze Vader, geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben. Amen.'